

pravljati nam pot. In zopet se nam boš prismehljal nasproti, zopet nam boš obe roki prožil v pozrav.

Z Bogom, dobri Lovro in na svidejne!

Iz Dalmacije.

Savez dalmatinskih učiteljskih društva je imel dne 15. septembra t. l. v Splitu svojo glavno skupščino. O poteku tega zanimivega zborovanja nam je poslalo predstvo nastopno poročilo:

Po zaključku naše glavne skupštine dneva 15. IX. tg. izvolite primiti naše najiskrenije bratske zahvale na upravljenim nam pozdravima.

U isto doba milo nam je javiti Vam slijedeče zaključke što ih je naša skupština jednoglasno poprnila, a zasijecaju u opće naše narodne i staleške interese.

Pri razpravljanju 11. in 13. točke dneva: 11. »Uredenje pravnih i materialnih odnosa učiteljstva i skuparski nadoplatak«, bile su primljene jednodušno ove rezolucije:

I. Mi, koji širimo svjetlo nauke u našem narodu, živimo eto 4 godine u tminu glada (..... zapljenjeno od politič. povrjen., koji je bio na skupštini).

Glad naš, znači glad naroda u njegovoj želji za naukom! U nama su ubijali narod. — Glad ubija volju i duh. I za to naše gladovanje imalo je cilj. Jer ubiti volju znači obustaviti prosvjetu. Ubiti duh znači zabraniti um, da vidi svjetlo istine i čar narodne budučnosti.

Ponosimo se, da svi užasi četiriju godina nijesu oslabili volju in oslepili duh.

Radili smo,
Vidjeli smo.

Vidjeli smo grozote, koje je naš narod pretrpio i bjesnilo izrodenih sinova našeg plemena i protrnuli smo.

Vidjeli smo zoru novog dana i obvezeli smo se. — Vidjeli smo Novo Sunce Slobode i sada vjerujemo.

Vjerujemo, da su Hrvati, Srbi i Slovenci jedan narod, koji se je potpirivanjem umjetno stvorenih zabluda, klapa na korist neprijatelja naših, na žalost rodoljuba, a na zator sviju nas.

Vjerujemo, da demokratizam mora biti jedini temelj naše politike, sredstvom Širenja prosvjetje, pridizanje narodne snage u svakom pravcu i u budenju domovinske ljubavi.

Vjerujemo, da će se naši narodni ideali oživotvoriti putem narodnog samoodređenja, na način kako je to bilo prikazano na raznim našim narodnim zborovima i na zborovima i izjavama bratskog českog naroda, čija načela usvajamo i odravamo.

Obećajemo, da ćemo ovu vjeru uliti u duše i srca onih, koji su nam povjereni, da im otvorimo oči k svjetlu istine i dobra. Pokazati ćemo im, da je najveća dužnost:

»Ljubav za narod.«

Uvijeriti ćemo ih, da je najveće dobro: »Sloboda!«

II. Učiteljstvo je došlo do spoznanja, da faktori, koji danas rukovode sudbinom eksistence učiteljstva ne shvataju pravi cilj njegova djelovanja, pač od njega ne traže više ništa, nego je svoj rad odsele upraviti ravno narodu, koji će znati da u naprijed na odgovorna mesta bira ljudi dozreli vremenu i pozivu.

III. Tražimo, da nastava uopće rukovodena i nadzirana, od čimbenika neodvisnih i kojima je moral i napredak svijeta sve, a ne kojekakve druge svrhe.

IV. Učiteljima ima se dati akademska izobrazba.

V. Ima se upostaviti kontimeti pučke, srednje i više škole, sa svim svojim posledicama.«

Pri raspravljanju 10. tačke, »Odredba o poruci Zaveze austrij. jugosl. učiteljstva u Ljubljani od 5. VIII. ov. g. Br. 625 u pogledu izdavanja skupnog lista za jugosl. učit., zaključeno je, da u načelu usvaja predlog izdavanja rečenog lista, a glede načina uredenja i troška prepusta se Savez, da se sporazumi s Zavezom u Ljubljani.

Pri raspravi 12. tačke: »Osnova o preustrojstvu naše škole« i 14. vladin načrt o reform. preparand. i naše stajalište napram njemu bile su jednoglasno usvojene ove rezolucije i to kao prve one, što ih je glavna skupština delegata Zavezne Austr. jugosl. učiteljstva u Ljubljani dne 2. IX. usvojila.

Dalm. učit. zahtjeva vjelokupno preustrojstvo svega našega školstva u jedinstveno narodno školstvo i za to načelno otklanja svaki drugi načrt, koji se bavi sa djelomičnim preustrojstvom školstva.

b) Zahtjevamo, da svaki zakonski načrt o školstvu zahvača jasno izražena načela o svim bistvenim pitanjima, a odluke o njima neka pripadaju autonomnim zastupstvima, da se tako omoguči slobodan razvoj školstva.

c) Posebno odbijamo vladin zakonski načrt reforme: »Zakona učitelj. izobrazbi i naučnom sposobljenju za javne pučke i gradj. škole (995. prilog. k. stenogr. zapis. parlamenta XXII sez. 1918)« jer taj načrt preinačuje samo §§. 26., 47., 53., 67., 68., 69., 71. — 78. iz državnog školskog zakona dneva 14. V. 1869 D. Z. L. bu. 62 i novice dne 2. V. 1883 D. Z. L. br. 53 i jer ne preinačuje sve §§. od 48 do 58 istih državnih zakona, koji govore o pravnim odnosa učiteljstva i o uredenju njegovih klaka.

Samo preinakom spomenutih §§ učiteljstvu se nameću nove dužnosti, a nema ni spomena o kakvom proširenju njegovih prava.

Temeljna načela cijelokupne reforme mogu biti preuređenje zakonskih odredaba o pravnim odnosa učiteljstva. Konkretno se mora u zakonu ustanoviti minimum dohodka i u § 55 D. Z. za pučke škole ima se iztaknuti i to u tom smislu, da se taj minimum dohodka učiteljstva u svakom slučaju mora ravnati po dohodcima, što ih uživaju državni namještenci, počas od XI. raz. čina do VIII.

II. Neka se svi ovi zaključci pošalju Zavezi austrij. jug. učit. društava u Ljubljani i jugos. klubu u Beču, koji neka se zamoli, da iste pri razpravi vladinog zakonskog načerta reforme. Zakona o učit. izobrazbi i naučnom sposobljenju za pučke i gradj. škole«, ne samo sam zagovara već neka zainteresuje za iste i ostale parlamentarne skupine.

Gide pak izdavanja zajedničke pedagoške revije najlepše Vas umoljavamo, neka bi nas tačno obavijestili o svemu i svemu, što na istu spada, a osobito što se tiče troška i opreme lista. Po našem mišljenju najbolje bi bilo, da bi Vi slali sve otiske svakom pojedinom članu našeg Saveza, čija bi imena sa tačnom adresom mi poslali, a za isplatu odgovarao bi ili naš Savez ili svako pojedino učit. društvo kojemu dolični učitelji pripadaju, a to sve, kako bi se ugovorilo.

Javite nam kad bi mislila ta revija započeti i pošaljite nam program iste e da ga možemo našem učiteljstvu pokazati, da se za istu zainteresuje bilo u finansijskom pitanju, bilo u saradivanju.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Dodatake k imenom svojih članov so poslala nastopna društva: Kamniško učiteljsko društvo je prijavilo odstop 1 člana (skupaj 23 — 1 = 22 člana.) Belokranjsko učiteljsko društvo je prijavilo še 2 nova člana (skupaj 36 + 2 = 28 člana.) Goriško učiteljsko društvo je prijavilo zopet 2 člana (skupaj 105 + 2 = 107 člana.) Tolminsko učiteljsko društvo je prijavilo 2 nova člana (skupaj 57 + 2 = 59 člana.) Učiteljsko društvo za Laški okraj je prijavilo 1 člana in odpovedalo 1 člana (skupaj 65 + 1 — 1 = 65 člana.) Učiteljsko društvo za Ormoški okraj je naznalo odstop 1 člana (skupaj 36 — 1 = 35 članov.) V 19. številki Učiteljskega Tovariša smo izkazali 1325 članov, danes pa 4 nove člane, torej, skupaj 1329 članov. 3 društva še niso poslala svojih imenikov.

Učiteljskemu konviku so darovale namesto venca na grob nadučiteljeve soproge Antonije Punčuhove v Gorenjem Logatu rodovine Žurjeva, Kobalova in Punčuhova 90 K. Hvala! — Nadučitelji Avgust Korbar v Preserju nabrali 33 K. Nadučitelji Fran Luznar na Primskovem 10 K. Hvala! Božo Račić, sedaj v Bogatiču v Srbiji, 20 K v počesčenje spomina blagopokojnega tovariša Janka Stepišnika iz Zagorja ob Savi. Hvala!

Slovenska Šolska Matica. Odbor pozivlja vse poverjenike, naj čim bolj pospešijo svoje nabiralno delo in naznanijo nemudoma imena članov, ker bo koncem tega meseca tiskarniško delo društvenih publikacij dovršeno. — Posebej se še opozarja na Bežkovo Občno vzgojelošje, ki je z ministrskim odlokom z dne 9. oktobra 1917. št. 31.836, odobreno kot učbenih za učiteljska s slovenskim učnim jezikom ter je dosedaj prva in edina šolska knjiga te vrste. Zlasti dobro dojde tudi učiteljskim kandidatom, ki se pripravljajo na usposobljenosti izpit, a so se doslej morali pripravljati po nemških učbenikih ali pa trudopolno zbirati vire po slovenskih strokovnih listih.

Goriško.

Iz Goriškega. Dne 3. t. m. je naše okrajno društvo zopet zborovalo. Ves razgovor se je vrtil krog draginjskih doklad za 1918 in naše aprovizacije. Že davno je sklenil parlament draginjske doklade, a deželni očetje so nekaj hoteli mešati ter so konečno vendarle sklenili, da se nate izplača brez pridržka povsem po določ-

bah drž. zbornice. Društveni predsednik Križman nam je pojasnil vso zadevo, a razburjenje v naših stanovskih vrstah narašča od dne do dne, in čule so se energične besede o opustitvi učiteljskega dela. Tovariš Urbancič in Rojec v družbi z deputacijo s Krasom in Goriškega so bili pri deželnem glavarju, kjer so doznali, da ne bo deželni odbor pritrigoval zaslужka delavcem in najemnikom. Morda bi to kdo rad napravil, a zaveda se sramotnega dejanja pod vtiskom današnjih obupnih razmer. Sklenili smo energično resolucijo, ki se pa izvrši gotovo le s sklepom 7. novembra t. l., ker ta dan bomo zopet zborovali, in naši doklad še ne bode v naših praznih žepih. Razdelilne načete je baje deželni šolski svet zopet poslal v sprejem okrajnim šolskim svetom in preden se vse to izvrši lahko omaga učiteljska uboga para. Pri neki učiteljski deputaciji so posebno tovariši z Tolminskega doznavali za gorico skrb c. kr. okrajnega šolskega sveta v Tolminu, ki se je baje kar zarotil, da ničesar ne sklene v prilog učiteljstva ter sploh ni klical tozadevnih sej, da bi izrekel svoj parere zaradi draginjskih doklad. Danes se zadržimo pero, in naj si zapise kdo za lastno krivdo, ako ga zapicimo tako hudo v papir da bo botelo v duši. — Sedaj naj se takoj izvrši sklep c. kr. okrajnega šolskega svetov, da prejme učiteljstvo to krvavo zasluženo placičilo v polnem obsegu v zmisi sklepa državne zbornice.

Prejeli smo aprovizacijsko racijo za člane naše učiteljske zadruge in lahko smo s prvim začetkom zadovoljni. Odbor ima se pole neke roke posla z ureditvijo zadružnih prostorov in upajmo, da se tekoma nekolicini spravi to naše pereče vprašanje v najboljši tir. Dela je polno, delavcev nič, ker nimamo v Gorici tovarisev, ki bi mogli delati na licu mesta na tem pojmu.

Končne dolobče o opustitvi našega dela itd. precizujemo pri prihodnjem zborovanju dne 7. novembra t. l. in takrat: Vsi na plan!

Kranjsko.

»Pedagoško društvo v Krškem« zboruje v soboto, dne 2. novembra t. l. (verni dnuš dan) ob 10. uri dopoldne v risalni dvorani mesčanske sole v Krškem.

Dnevni red:

1. Pogled v preteklost in prihodnost.
2. Naša aprovizacija.
3. Volitev novega odbora.
4. Slučajnosti.

Kdorkoli more, naj se udeleži tega zborovanja, da si po dolgem času zopet sežemo v roke, da se spoznamo in pripravimo na novo delo.

Pozdrav in na svidejne!

Dragotin Hume, t. c. predsednik.

Stajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj. Dvakrat zaporedoma je v zadnjih tednih smrт zamahnila po našem društvu. V septembru je premnul ugledni naš član, tovariš Ernest Slanc, dne 2. oktobra t. l. pa smo spremili k večnemu pocitu zvezstega člana tovariša Lovra Saha. Društvo jima je poklonilo običajni nagrobni venec.

Vsek član društva je moralno obvezan vdeležiti se pokopa svojega sočlana. One člane, ki se niso vdeležili pokopa tov. Slanca ali pokopa tov. Saha ali pa obeh pokopov, dovoljujem si s tem prav prijazno pozivati, da biagovoljivo v spomin na pokojnika pokloniti nekaj krovnic naši društveni blagajni. Denar naj se nakaže po poštni nakaznici na moj naslov.

V 20. številki »Učit. Tov.« z dne 20. septembra t. l. sem priobčil poziv glede vplačevanja članarine in prispevkov za »Zvezin« sklad. Ali je zadel ta moj poziv ob gluha ušesa? Zdi se mi, da mnogo članov mojega članka niti prečitalo. Cenjene članice, cenjeni člani! Ce je pa tako, potem pa predsedniku in blagajničarki ne preostaja druzega, nego da izvajata konsekvence.

Na svidejne pri zborovanju!

Franc Brinar, t. c. predsednik.

Zveza slovenskih učiteljev in učitelj na Stajerskem objavljiva v nastopnem izkaz prispevkov za častno darilo nemških tovarišem prvoribiteljem Herz, Otter in Monschein: 1. Učiteljsko društvo za slovengraški okraj 34 K. 2. Šaleško učiteljsko društvo 50 K. 3. Učiteljsko iz vranskega šolskega okraja 51 K. 4. Učiteljsko društvo za celjski okraj 146 K. 5. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo 76 K. 6. Gornjegrajsko učiteljsko društvo 52 K. 7. Učiteljsko društvo za laški okraj 80 K. 8. Konjiško učiteljsko društvo 53 K. 9. Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer 98 K. 10. Učiteljsko društvo za svetolenski okraj 64 K. 11. Učiteljsko društvo za brežiško-sevnški okraj 50 K. 12. Učiteljsko društvo za ormoški okraj 69 K. 13. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj 57 K. 14.

Učiteljsko društvo za mariborski okraj 100 K. 15. Učiteljsko društvo za slovenbriški okraj 62 K. 16. Učiteljsko društvo za ptujski okraj 100 K. Skupaj 1142 kron. — Od tega zneska sta dve učiteljski društvi sami že spomladi 1918 direktno v Frohnleiten poslali 84 K. Zveza je potem koncem julija odpislala do takrat nabranih nadaljnih 860 K s poročilom, da lahko zavsem na približno 1000 K računa. Najdalje ni poslalo nabranega zneska učiteljsko društvo za ptujski okraj, ki ga je izročilo predsedništvu Zveze 14. oktobra 1918. Takoj ta dan se je potem v Frohnleiten poslal od zacetka avgusta naprej nabrani ostali znesek 198 K.

S to zbirko je slovensko učiteljstvo dokazalo, da je hvaležno trem nemškim tovarišem prvoribiteljem, ki imajo velike zasluge za pridobitev različnih dokladov v vojnem času in sploh za izboljšanje gmotnega stanja štajerskega učiteljstva. Delegacija Zveze slovenskih učiteljev in učitelj je ob Veliki noči 1918 enočasno sklenila, da treh zaslužnih nemških tovarišev iz narodnih ozirov ne